

лети у четири дела, а острва се могу издвојити у три групе.

У дискусији претседник секције за Регионалну Географију, Ал. Борзов, професор универзитета у Москви, истакао је значај оваквих испитивања, која се сада врше и у Русији.

Аутореферат

Emmanuel de Martonne: Excursion interuniversitaire en Yougoslavie. (Annales de Géographie, 1930, 15 mai, с. 249—269.)

Читаоцима *Гласника* је познато да је писац овог рада организовао и извео, са више професора и студената разних француских универзитета, екскурзију, која је прошла скоро целом нашом земљом и која је трајала од 18 септембра до 3 новембра 1929 године.

У овом су раду приказане оне области, које је било могућно нешто ближе разматрати. Тако се говори: о „хрватском” кршу, о јадранском приморју, о далматинском и херцеговачком кршу, о Босни и о Македонији. Овим приказима се обухватају скоро све географске особине поменутих области (ипак највише рељеф и култура), и о њима се врло често саопштавају нова, значајна и критична проматрања.

Северозападно од Загреба, на пример, у долини Пустог Дола палеозојик се флексурно спушта под неоген, и није од њега одвојен раседом; у Лици, и поред њене знатне висине и близине мора, дно поља је слабо дисциплирано

услед непропустљиве пречаге од палеозојских стена, која се јавља подножјем Велебита; „хрватско” приморје је оголено вероватно услед тога, што су се његови становници још почетком Средњег Века јако бавили сточарством, док су у јужнијем, далматинском приморју још од Старог Века развијене средоземне културе, те је вегетација на њему густа; у приморским градовима Словени су могли асимиловати романско становништво само тако што су се прилагодили његовом начину живота; у сарајевској котлини абразија би се могла приписати само оном језеру, које би било млађе од поремећаја што су захватили миоцене наслаге (*примедба референта*: а седимената таквог језера нема) и т. д. Не наводећи више проматрања ове врсте, треба ипак истаћи да су поводом излагања П. Јовановића о језерском рељефу скопске котлине изнете врло значајне примедбе, које ће учинити да се питање поменутог рељефа уопште разматри дубље и свестраније.

Наша је земља, разноврсношћу својих проблема, толико интересовала француске научнике да писац, завршујући свој рад, вели како је то била „најдужа и извесно најинструктивнија од свих наших интеруниверзитетских екскурзија.” А ове се екскурзије изводе по Француској, и у последње време ван ње, од 1905 године.

Б. Ж. Милојевић

СТРАНИ ПРИКАЗИ ИЗДАЊА ГЕОГРАФСКОГ ДРУШТВА

Гласник Географског Друштва, све-ска XV, Београд 1929.

Радован Бошњак, Сисак (с. 36—45). Град у алувијалној равници, на ушћу Купе у Саву, пловних река, постојао је као насеље још у преисториском времену. У ново доба и за време турских навала војнички град. Постаје трговинско, а затим у XIX веку индустријско средиште. Старо становништво је панонско, док су досељеници, ранији војни граничари, динарци. — *О рељефу, рекама и издани на територији Сиска*

с. 117—118). Истиче брз развитак меандара Купе и Саве у равници око Сиска, која је састављена од плиоценских конгериских слојева, преко којих леже алувијалне наслаге. — *Христина Бричић, Јајце* (с. 54—60). Град је на ушћу Пливе у Врбас и основао га је војвода Хрвоје Вукчић 1391—1404 године; био је престонице и краља Стјепана Томашевића а затим је потпао под турску власт. Данас је средиште знатне индустрије, која искоришћава водопаде Пливе. Становништво

чине, већином, муслимани и католици, новији досељеници. — *В. Ђоровић, Топалска општина код Херцег-Новог у првој половини XVIII века* (с. 1—11). Студија на основу два документа: једне архивске књиге преписа молби и претставки млетачким властима, која садржи податке за период 1719-1759 године, и једне књиге веровних писама за власнике бродова за године 1759 до 1776. Указује на херцеговачко порекло становништва, његове борбе против млетачког деспотизма и католичке пропаганде, његову одбрану од упада Црногораца и утакмицу са Дубровчанима. — *Е. Ј. Цветић, О реци Нишави* (с. 119—120) Прецизира ток реке под овим именом, у чему се нису слагали српски географи. — *Sergije Jovanović, Hrvatsko stanovništvo i njegova naselja i privreda u Gradišću (Burgenlandu)*, (с. 103—108). Познато под именом Водени Хрвати, ово хрватско становништво населили су великопоседници у уском коридору, од 3967 км², од Братиславе до Прекомурја, на данашњој аустро-мађарској граници. Данас их има 70 000 и превлађују у 54 насеља, дуж путева и река. Земљорадња не може да их исхрањује и исељавају се у оближња индустријска средишта и у Америку. — *Ант. Лазич, О рељефу Хомоља и Звижда* (с. 46—53). Проучавање о сливу Млаве и средњег Пека, тектонских котлина у кретајеским кречњацима и кристаластим шкриљцима, које су у плиоцену биле под језерима, чије фазе обележавају четири серије тераса од 600—330 и од 210 метара. Карсни појави су развијени у кречњачкој Бељаници, на југу од Хомољске Котлине. — *Lucijan Marčić, Doseljavanje i iseljavanje na zadarskim i šibenskim ostrvima*, (с. 61—64). Као сигуран заклон под млетачком влашћу, ова острва су прихватила велики број исељеника са копна, али од друге половине XIX века она не могу да исхрањују многобројно становништво, које се исељава на копно. — *Сима Милојевић, Геоморфолошка проматрања о долини Топлице* (109—116). Ова долина се образовала поглавито у кристаластим шкриљцима Родопске Масе, из средишне топличко-косаничке котлине,

између двеју клисурастих долина. Котлина је у плиоцену била под језером, преко кога су комуницирали Панонско и Егејско Језеро, и које је оставило трагове 4 фаза, од 520—850 м. — *Михајло Б. Пајковић, Сточарство на Бјелици*, (с. 12—19). Ова планина, висока 2150 м, налази се између Таре и Бистрице, и састављена је од кварцевитих шкриљаца и под пашњацима и шумама. Катунско сточарство је ослабило и локализовало се. Оно се обавља од априла до октобра, са етапним задржавањем у нижој зони на 1300 м. Станови се претварају временом у катуне, групе од 10—15 колиба, на ивици шуме; они се групишу по племенима. Гаје се поглавито овце. — *Томо Смиљанић, О глацијалним траговима на Шарпланини, Корабу и Стогову* (118—119). Указује да су се дилувијални ледници спуштали ниже него што су то утврдили Цвијић и Николић. — *Синиша Станковић, Рибли продуктивитет јужно-балканских језера* (с. 20—25). Износи према статистикама риболова да продуктивитет колеба од 1,7 до 16 кгр по ха у олиготрофним, и од 19 до 145 кгр. у еутрофним језерима, т.ј. да је већи него у другим европским језерима. — *П. Вујевић, О поднебљу Хвара* (с. 65 до 102). Проучава барометарски притисак и ветрове и утврђује два барометарска максимума: у јануару (761) и септембру (760); амплитуда је највећа у најхладнијим месецима (4 мм у марту). Превлађујући ветрови су: источни, зими, југоисточни у пролеће и јесен, и северозападни лети. Бура има секундаран значај. У току дана и ноћи правилно се смењују ветрови са копна и мора.

Затим следују реферати о делима и чланцима, белешке и библиографија дела објављених 1928 године.

Из „Bibliographie Geographique”, 1929, с. 346—347, превео С. М. Милојевић).

Ив Шатењо

Атлас Географског Друштва, св. 1. *Јован Цвијић: Динарски Карст*. Фотографије шкрапа, понора, вртача, јама и сувих долина (карских долина), снимци Цвијића и његових сарадника, об-

јављени поводом 3 конгреса словенских географа и етнографа.

(Из „Bibliographie Géographique” 1929, с. 342 прево С. М. М.)

Ив Шатењо

Посебна Издања Географског Друштва, свеска 5, 6 и 7, Београд 1929 год.

А. Свеска 5. — *Ј. Цвијић, Ј. М. Јовановић, Б. Ж. Милојевић, С. М. Милојевић: Владимир Карић, његов географски и национални рад*, (42 с. 1 фот. изван текста). Професор и конзул у Скопљу Карић је оставио знатно дело у два области свога делања, као пионир српске просвете у Македонији и Старој Србији и као писац географских уџбеника. У књизи је дата и библиографија Карићевих радова.

Б. Свеска 6. — *Др. Душан Недељковић: О психичком типу Јужносрбијанаца*, (54 с.). Увршћује и Србе на Југу у динарски психички тип, који је Цвијић одредио; утврђује код њих једну

мешавину сензуалности и идеализма, велику достојанственост, љубав за самосталан стваралачки рад.

В., Свеска 7. — *Др. Миленко Филиповић: Привреда, саобраћај и насеља у височкој нахији*, (68 с., 5 скица, 1 таб. фотогр., и карта 1:250 000 изван текста). Антропогеографска и привредно-географска разматрања, која допуњују у извесном погледу студију о истом предмету објављену у XIV свесци Гласника. Указује на смену привредних зона према рељефу: интензивна привреда у долинама, екстензивна на оголићеном (искрченом) побрћу; док у планинама изнад 900 м превлађују пашњаци и шуме и коњ је једино транспортно средство. Истиче разлику између разбијених хришћанских и збијених муслиманских села.

(Из „Bibliographie Géographique” 1929, с. 344—345 прево С. М. М.)

Ив Шатењо

СУСЕДНЕ ЗЕМЉЕ

R. Almagià: Monumenta Italiae Cartographica. Riproduzioni di carte generali e regionali d'Italia dal secolo XIV al XVII. Firenze. Coi tipi dell'Istituto Geografico Militare. 1929. Fol.

У овом монументалном делу приказане су карте Италије од XIV до XVII века. Да се обим не би одвише повећао, аутор је приказао само оне карте, које претстављају напредак у Историји картографије, без обзира да ли су карте штампане или рукописне. Као најбољи познавалац. Историске картографије Италије, Алмађа је успео да одржи постављено мерило у погледу обима, а да при том прикаже све картографе и репродукује све типове карата.

Репродуковано је око 150 карата. Врло је интересантан текст испред самих карата. То је, заправо, читав рад, који обрађује Картографију Италије по вековима, ауторима и појединим земљама. Иако аутор наглашава аналитички карактер овог дела, ипак је

оно, у многочем, синтеза његових многобројних радова из опште и регионалне Историске картографије. Аутор је био достојно награђен, не само признањем стручњака, него и од Интернационалног конгреса географа у Кембриџу 1929. Конгрес је донео одлуку, да се у свим европским земљама изради инвентар старих карата, па да се пробране карте штампају по угледу на Monumenta Italiae Cartographica.

Од половине XV века бринуле су се талијанске државе, да њихове земље буду картографски приказане. Тако је 1460 год. Веће десеторице у Млечима наредило ректорима свих градова и земаља, да нацртају карте области, којима управљају. Али поред ових службених карата било је и приватних. Из времена које обухвата овај зборник нема званичних карата, које се односе на наше земље. Али, како је Јадранско Приморје већим делом припадало Млетачкој Републици, аутор је описао и репродуковао и неке карте Горнице,